

Kuratoren ved karpedammen

Grethe Hald fra Teie er kuratoren som er skeptisk til kuratorrollen, billedkunstneren som har livnært seg ved å skrive og hageeieren med tamme karper i dammen.

I HAGEN til Grethe Hald på Teie er det en stor fiskedam. Karpene som holder til der, vet at mennesker på kanten av dammen betyr mat. Da kommer de svømmende med åpen munn. Den frodige hagen, og det ikke mindre frodige huset fra 1918, bærer preg av at her bor det en kunstnersjel. I sommer har sørveggen på det rødmalte huset fått et malingsstrøk. Grethe Hald leide inn stillas, men krøp opp i høyden og malte selv.

HUN ER opptatt av hager og særlig kunstnerhager. Hun har besøkt mange og skrevet om enda flere, som hagene til kunstnere som Cézanne, Monet og Renoir. For ikke å snakke om Nikolai Astrups hage i Jølster.

GRETHE HALD er diplomutdannet grafiker, tegner og bokdesigner fra det som het Kunst- og håndverksskolen, og har hele tiden vært aktiv som utøvende kunstner. Men hun har for det meste livnært seg som skrivende menneske.

- Det har ikke vært noe sårt over det, sier hun. Pressen og skrivarbeidet har ligget mitt hjerte nær. Jeg har vært avislesende siden jeg lærte å lese, har vært opptatt av pressen hele livet og drømte en gang om å bli avistegner.

I ERKJENNELSE av at verden forandrer seg og at det er vanskelig å leve av kunsten, anmelderiet og kulturjournalistikken, tok Grethe Hald i 2008 kuratorutdannelse, og nå livnærer hun seg i stor grad som kurator og kunstkonsulent.

HUSET OG hagen på Teie er det mest stabile i Grethe Halds liv.

- Ellers dreier det seg mest om prosjekter, forteller hun. I år avslutter jeg for eksempel et åtteårig engasjement som daglig leder i 30 prosent stilling for Sørlandsutstillingen. Jeg har hatt kontor plass i Skien, men har jobbet mye hjemmefra. I tillegg har det vært reising langs kysten mellom Skien og Kristiansand.

Hun synes det har vært lærerikt å være ansvarlig for Sørlandsutstillingen. Der har hun vært ansikt utad, kontaktperson for kunstnerne og for de lokale arrangørene. Hald liker godt å arbeide på den måten. Sørlandsutstillingen har hatt en egen jury, mens Grethe Hald har stått for alt det praktiske.

- JEG er litt bekymret for en utvikling der kunstneren ofte kommer i skyggen av kuratoren. Her har kuratorutdannelsen betydd mye for meg. Den

problematiserer kurator-rollene og inviterte til en ydmykhet jeg synes er viktig. Kuratoren skal være fødsels-hjelper og faglig samtalepartner.

OPPDRAGENE SOM kunstkonsulent for nybygg er også kortvarige prosjekter. For tiden har hun fire slike prosjekter; for sykehjem i Trondheim og Oslo, for en stor skole i Larvik og for Nye Teiehøyden barnehage. Dermed er hun tilbake på Teie. Hennes første oppdrag som kunstkonsulent for et nybygg, var for Teie skole, som sto ferdig i 2012. Og så har hun arbeidet i fem år for KORO, som er forkortelsen for det statlige organet Kunst i offentlig rom. Det gir oppdrag for kommuner og fylkeskommuner. Hun har også undervist ved Folkeuniversitetet, arbeidet med Den kulturelle skolesekken og altså kuratert utstillinger. Akkurat nå har hun gjort ferdig et prosjekt som kurator for en utstilling i Bærum kunsthall.

GJENNOM ÅRENE har hun i tillegg skrevet mye for Bonytt, for kunstmagasiner, for kunstnerkataloger og for Tegnerforbundets tidsskrift Numer.

- Det lengste prosjektet var de 30 årene som frilans kunstanmelder for Tønsbergs Blad.

Der opplevde jeg at jeg ble både lest og verdsatt. I en periode skrev jeg også portrettintervjuer med de fleste kunstnerne i området og annet kunststoff i Tønsbergs Blad og i andre aviser i regionen.

MEN TIDENE forandret seg. Sakene skulle være kortere og ha terningkast. Etter høsten 2014 fikk jeg ikke flere forespørsler fra Tønsbergs Blad, og så tenkte jeg at det i og for seg var ok. Det er en tid for alt. Hun mener at avisene forvitrer på kunstsiden. Som leser er hun, på linje med mange andre kunstinteresserte, gått fra å være trist til å bli resignert. Avisene har fortsatt et stort, godt voksent og papirlesende publikum, mens redaksjonene oppfører seg som om alle leserne er unge og bare leser aviser på nett. Det er ikke bare kunstanmelderiet som forsvinner. Det opprørte henne på vegne av publikum at filmanmeldelsene forsvant fra Tønsbergs Blad og andre aviser.

NÅ VIL hun ikke anmelde mer. Når hun ikke skal anmelde, kan hun glede seg over å gå på utstillingsåpninger og snakke med folk. Hun må ikke

mene noe lenger, og hun har ikke behov for å beskytte seg mot påvirkning fra andre før hun har skrevet anmeldelsen.

SOM ANMELDER var hun så opptatt av integriteten sin at hun ikke våget å være medlem av en lokal kunstforening. Det er det veletablerte amerikanske idealet for journalister. En journalist skal være så uavhengig at han ikke kan tillate seg å ha venner.

SOM KONSULENT og kurator må Grethe Hald hele tiden være på jakt etter gode ideer og åpne finansieringskilder. Og det må skrives mange søknader både til det offentlige og til private pengeklubber.

MEN HVA med kunstneren Grethe Hald?

- Hun er der i aller høyeste grad, og jeg er stadig i aktivitet i atelieret. Nylig var jeg representert ved en grafikkutstilling i Sofia i Bulgaria. Jeg stilte også ut i Alexandria i Egypt for et par år siden, og jeg har stilt ut tresnitt i trenitt-landet Japan. Jeg setter pris på utstillinger utenlands, fordi de gir en mulighet til å bli testet av en annen type kritiske blikk.

EGENTLIG VIL hun jobbe mer med egen kunst, men det er ikke så lett å få det til å gå rundt. Det må fortsatt bli kombinasjonsløsninger. Og selv om habilitet ikke lenger er et problem, stiller hun, av frykt for rolleblanding, fortsatt helst ut andre steder i Norge enn i Vestfold. Men uansett har hun masse ideer og holder på med ting.

GRETHE HALD er forsiktig med å mene noe om kunstlivet på øyene. Hun begeistres av det høye aktivitetsnivået og gleder seg over de mange som utøver kunst på sitt nivå. Men da skal de få gjøre det uforstyrret av anmeldere som nødvendigvis må sette også lokale amatører inn i en større sammenheng. Og så må publikum få kjøpe etter eget hjerte. Det er viktig at kunstanmeldere ikke anmelder det som er amatørers overskuddsaktiviteter.

- Det gleder meg at folk er opptatt av bildende kunst, sier hun og vil ikke trekke fram noen lokale favoritter blant kunstnere eller foreninger. Av egne favoritter, trekker hun fram

tegnerne og grafikerne Horst Janssen og Jules Pascin og den finske maleren Helene Schjerfbeck.

DETER færre gallerier og utstillingslokaler på Nøtterøy enn på Tjøme. Det tror hun har sammenheng med Nøtterøys nærhet til Tønsberg. Det er så mye kunst å se inne i byen. Der har Vestfold Haugar Kunstmuseum arbeidet seg opp og inn. Selv hadde hun vinteren 2013 gleden av å være kurator for Haugar-utstillingen Amnesia, nordisk samtidskunst om glemsel. Nå er hun enda tettere på Haugar. Sammen med styreleder, professor Øivind Storm Bjerke og tidligere fylkesordfører Per Eivind Johansen utgjør hun styret for stiftelsen som eier museets samling. Stiftelsesstyret trekker opp linjene for Haugars innkjøp. Museumsbygningen og driften er det fylkeskommunen som har ansvar for.

STYREARBEID HAR vært en viktig del av Grethe Halds liv. Det begynte da hun som femtenåring satt i styret for ungdomsklubben på hjemstedet og fortsatte på kunstskolen og i Unge Kunstneres Samfund. Når hun nå ikke lenger er anmelder og skribent, føler hun seg friere og ønsker seg gjerne flere styreverv.

- NØTTERØY er hjemstedet mitt, sier Grethe Hald. Her har jeg bodd lenger enn noe annet sted, og når jeg kommer til Nøtterøy, kommer jeg hjem. Her er de tre barna mine født, og det er godt å bo her. På Nøtterøy er jeg også midt i smørøyet. Her har jeg naturen, det er kort vei til tog og fly og til flere store byer. Jeg kan aldri tenke meg å flytte herfra.

KUNSTNEREN GRETHE Hald skal fortsette med japanske tresnitt, som hun har jobbet med siden hun var tenåring. Et manus hun skrev for mange år siden, er gått litt fram og tilbake. Nå har en filmprodusent kjøpt opsjon for å lage film av manuset, men det skal også skaffes penger. Hvis det blir film, blir det nok også en ferdig bok av manuset.

SPOR AV kunstneren Grethe Hald på Nøtterøy kan man også finne på Steinerskolen i Vestskogen. Der sto hun sammen med Marianne Leisner for planlegging av beplantningen rundt uteområdet.

SVEN OTTO RØMCKE

GRETHE HALD

Kjent kunstanmelder, blant annet for Tønsbergs Blad. Diplomutdannet grafiker, tegner og bokdesigner fra Kunst- og håndverksskolen, men har for det meste livnært seg som skribent. Har i mange år bodd på Teie i et gammelt hus fra 1918 med karpedam i hagen. Er nå konsulent og kurator. Sitter i stiftelsesstyret for Vestfold Haugar Kunstmuseum. Arbeider også med egen kunst.

Mangfoldige Grethe Hald er trofast nøttlending og kan ikke tenke seg å flytte fra øya.

Foto: Sven Otto Rømcke